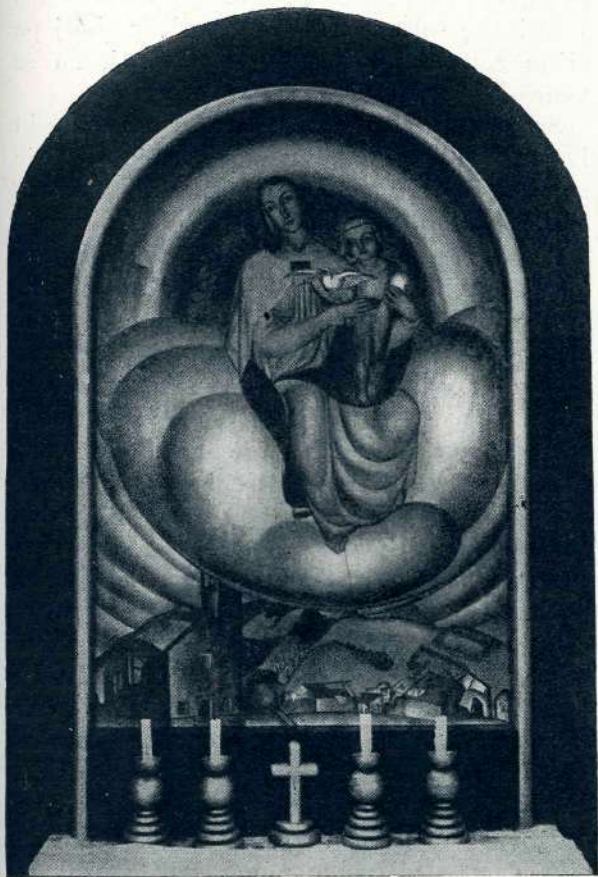


DOM IN SVET

LETNIK 41

V LJUBLJANI, 15. SEPTEMBRA 1928

ŠTEVILKA 7



Tone Kralj, Madona v Volčah

Škandal

Anton Komar

Obinkoštih je vpraševal profesor Jonke osmošolce po abecednem redu. Ko je prišel do Kosa, je menil, da ve njegov odgovor; takisto so menili, da vedo, vsi sošolci.

»Kos Igo, kam kanite?«

»V zemljepis in zgodovino.«

»Saj se v letih vedah niste odlikovali.«

»Prav zato!« je topo rekel Kos.

Profesor je zapisal in šel dalje v abecedi. Sošolci pa so si mislili: Suha šala trmastega Bohinjca!

Igo Kos ali po dijaško Kosigo je bil zvest rojak planinske doline, kjer je narod v veri ter grudi še trdán in zaradi redkih sel plah samotarec. Kosu dijaku je doslej teklo življenje med knjigami, le malo med ljudmi, odtod njegova izvirnost in plahost. V šoli se je gibal v zgornji tretjini, čeprav je samo toliko za šolo storil, kolikor se je v šoli storiti dalo. Pač pa je delal zunaj šolske poti večje korake. Ni rad po cuclju pil. Homerja je z besednjakom predelal po cele speve bolj skrbno nego bi bilo treba za šolo. Čital je in čital. Bral je rusko in špansko, brez besednjaka, ker mu je bil predrag. Poznal je vse največje pesnike in modrijane, celo Boetija Rimljana ter Indijca Kalidaso, največ po Reklamu. Takšnih duhov bi našel več, kdor bi hotel iskati po naši preteklosti, samo eno ime naj stoji tu kot simbol: Parapat!

Koj drugi dan je obiskal Kosa neki klerik, njegov rojak Oblak. Brez okoliščin ga je nadrl: »Mene je sram, da sva vkup doma, ti pokrita jed, ali si res dovolj drmljav, da hočeš biti profesor. Za zajca bi šel, za zajca, ko bi bil bolj hiter, da bi te dijaki lovili, ker boječ si zadosti. Profesor mora biti rezek in odločen, da kroti muhasto mladež: tvoja sedeča učenost bo tebi le v muko in šoli v škodo.«

»Saj še ne vem, kaj bom,« je menil potrpežljivo Kos.

»Torej še to navrh, da nimaš nobenega cilja! Čemu ti bo zgodovina in zemljepis, povej!«

»Za vsak stan sta koristna, zato sem ju izbral. Zemljepis mi bo razširil prostor, zgodovina podaljšala čas. Človeka bom bolje poznal pa naravo in zemljo. Svet je lep in mika me doumeti njegovo lepoto v tisti enoti, ki ji pravimo Bog.«

»Ne rečem, vsaka veda je lepa in služi omiki, napredku, tudi ta, ki si jo izbiraš brez poklica, ampak je še višja veda, lepa, da se ti niti ne sanja, in brezmejna gleda na čas in prostor, veda svetnikov.«

»Mislim, da nisem zanjo.«